

Ilustrirani **Slovenec**

Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 116) z dne 20. V. 1928

Štev. 21

Lepote slovenske zemlje:

Pogled na Bled s Straže v zgodnji pomladi, spredaj na levi hotel Petran.

Foto A. Černe.

Iz volivnega boja v Ameriki

Letošnje leto je pravo volivno leto, kajti razen francoskega in nemškega parlamenta volijo tudi predsednika Združenih držav. Volivni boj je že v polnem razmahu in posamezne stranke pridno argumentirajo svoje dokaze tudi z batinami. Naša slika nam kaže velike demonstracije čikaških brezposelnih, ki se tudi pridno udeležujejo volivne agitacije.

Henry Dunant

zdravnik v Ženevi in ustanovitelj društva „Rdeči križ“, ki je razširjeno danes že prav po vsej zemlji, dne 8. t. m. smo praznovali stoletnico ustanoviteljevega rojstva.

Nemški letalci v New Yorku

V 18. številki našega lista smo poročali o poletu nemškega aeroplana »Bremen« v Ameriko, ki se je izvršil sredi preteklega meseca. Namesto v New York so zaradi slabega vremena prileteli na Novo Fundlandijo, kjer so popravili svoj precej poškodovan aeroplan in čakali ugodnega vremena. Šele 27. aprila se odleteli in prispeli naslednji dan v New York, kjer jih je sprejela ogromna množica (glej sliko na desni) z največjimi častmi.

Uspeli polet Nemcev je ohrabil zopet celo vrsto letalcev po najrazličnejših državah, ki se pridno pripravljajo na nove polete preko Atlantskega oceana.

Militarizem

straši danes močnejše, nego kdajkoli pred vojno. Velevlasti in majhni narodi napenjajo vse svoje sile, da bi čim najbolj dvignili svojo oboroženo moč. Združene države, ki nekoč skoro niti mislile niso na kako večje oboroževanje, žrtvujejo sedaj milijone in milijarde za ogromne pomorske velikane; Angleži, pri katerih so kopne sile zavzemale komaj podrejeno mesto, uvajajo v svojo armado vse mogoče tehnične iznajdbe in novosti in celo premagana Nemčija, kateri so hotele mirovne pogodbe udušiti vso oboroženo moč, si prizadeva na vse načine dvigniti svojo majhno armado do viška popolnosti, da bi tvorila v slučaju potrebe nekako ogrodje armade, ki bi jo sestavili iz članov raznih »sportnih« družtev. — Slika nam kaže prizor z vaj nemške armade v popolni vojni opreми. K armadi so pritegnili v veliki meri tudi pse, ki jih vidimo tu z maskami za plin.

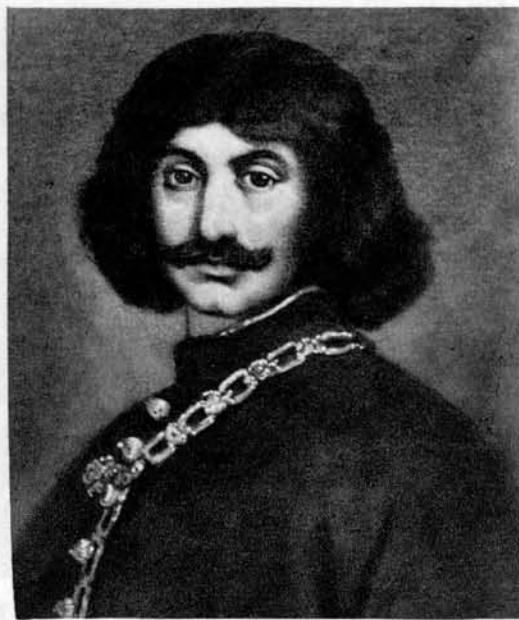
Zrinski in Frankopani

Krsta Frankopan star.

Pri razprodaji v graščini Statenberg pri Slovenski Bistrici, kjer sta gospodarili obe rodbini kratko pred aretacijo, so bile nedavno prodane štiri zgodovinsko in umetniško pomembne slike, to je obe, ki jih pri našamo, ter še sliki Petra in Nikolaja Zrinjskega (junaka iz Sigeta). Baje so to edine slike navedenih hrvaških velmož v naši državi. Slikal jih je v velikosti 50×60 cm K. Jakobený leta 1862. v Pešti, najbrže po dobrih starih bakrorisih, a originalov ni več. Slikane so z oljem in so jako dobro ohranjene.

Kupil je vse štiri slike pri razprodaji g. M. Rovšek iz Maribora in gotovo bi bilo umestno, da si jih strokovnjaki ogledajo, če bi jih ne kazalo pridobiti za naš muzej, da jih tako za trajno ohranimo v Sloveniji.

Pesnik Nikolaj Zrinski.

Slovenci v Lurdu

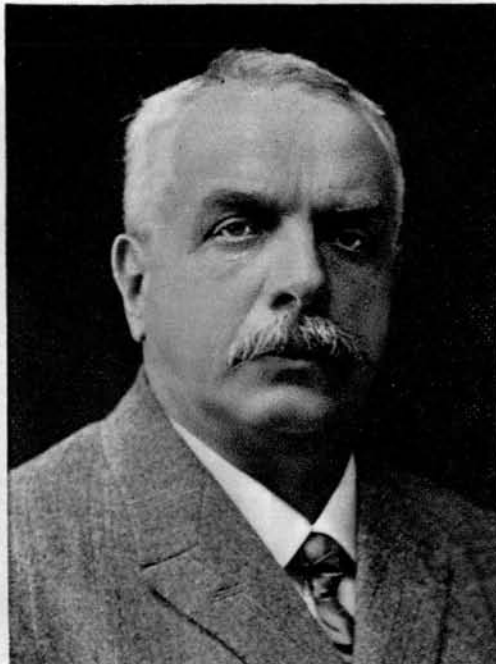
Sredi aprila je priredila ljubljanska Prosvetna zveza lepo uspelo romanje v Lurd, kjer praznujejo letos sedemdesetletnico Marijinih prikazovanj (10.—20. aprila). Udeležilo se je romanja 68 božjepotnikov, ki so se peljali čez Genovo in Nico v Marseille. Tu so si ogledali razne zanimivosti, nato so se pa odpeljali v Lurd, kjer so ostali 3 dni. — Na sliki so posneti romarji pred spodnjo cerkvijo v Lurdu. Sprejeti so bili Slovenci jako prijazno in pri votlini so dobili prednosti, ki jih uprava običajno ne dovoljuje. Na povratku so obiskali Ars, Parayle, Lyon in Padovo.

Prosvetna zveza priredi letos še naslednja romanja in potovanja: 1. v Lurd in Paris od 4.—16. julija, 2. v Kelmorajn od 11.—18. julija in 3. na Sv. Višarje 4. in 5. avgusta. Vsa pojasnila je dobiti pri navedeni zvezi.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Jelenec Jože
(*1890), arhitekt.

Jaklič—Podgoričan Ivan
(*1868), pripovednik.

Južnič Rudolf
(*1885), klasični filolog.

Pogled na Plovdiv.

Potres na Bolgarskem

Zaključna poročila v polni meri potrjujejo prvotne strahotne vesti o velikem potresu v Bolgariji.

O mestu Čirpanu, ki leži v južni Bolgariji in šteje 12.000 prebivalcev, pripovedujejo očividci, da je uničil že prvi sunek dve tretjini mesta, ostala tretjina je pa padla kot žrtev nadaljnjih sunkov, da danes ni več kamna na kamnu. Ulice so večinoma neprehodne in več oseb je zblaznelo od stalnega podzemeljskega bobnenja. Šestnadstropna tobačna banka je kup betonskih plošč. Kralj Boris potuje po potresnem ozemlju in tolaži prebivalstvo.

Kakor Čirpan sam, izgleda tudi vsa njegova okolica. Po cestah je videti globoko zevajoče zemeljske razpokline, premaknjeni so mostovi, nastale so nove reke in zdravilni vreli so usahnili. Ljudem manjka hrane, obleke, vsega. Od 58 okoliških vasi jih kaže tako sliko 46.

V Sofiji razen panike ni bilo hujših nesreč, le strešno tramovje je pokalo. Zato je pa popolnoma uničen Plovdiv, ki šteje okroglo 100.000 prebivalcev. Uničenih je 3600 hiš, 6000 hiš pa vsaj napol.

Na desni v krogu:
Porušeno skladišče tobaka

v Plovdivu.

Na desni:
Džamija v Plovdivu

s porušnim minaretom.

Spodaj:
Porušena kat. cerkev

v Kaloči pri Plovdivu.

Potres Bolgariji

Most čez Marico v Plovdivu, ki ga je potres podrl.

Na levi v krogu:
Ostanki kat. cerkve v vasi Papazli.

Na levi:
Nova, po potresu nastala reka

pri vasi Papazli.

Spodaj:
Podrta hiša v Plovdivu.

V plovdivski okolici je uničenih 55 vasi in 34.000 prebivalcev je brez strehe.

Vsega skupaj so doslej ugotovili v potresnem ozemlju 17.102 popolnoma in 19.579 napol uničenih hiš, a brez vsake strehe je s tem 265.400 prebivalcev, ki prenočujejo po cestah in po poljih. Celokupno škodo cenijo na 2 in pol milijardi levov. Kaj pomeni za malo Bolgarijo ta ogromna vsota, si lahko mislimo, saj znaša ves bolgarski proračun komaj 6.4 milijarde levov. Potresna katastrofa bo le še poslabšala že itak precej neugodni gospodarski položaj države.

Ta strahoviti udarec, ki je zadel bratski bolgarski narod, kliče na pomoč tudi nas Slovence, kajti ne smemo pozabiti, da lahko zadene jutri tudi nas slična nesreča. Pred dobrimi 50 leti je doživel del Slovenije potres, ki pa ni bil niti od daleč tako silen, in vendar so nam prihajali tedaj darovi od vseh strani. V Sloveniji se je osnovala cela vrsta pomožnih akcij in naša dolžnost je, da prispevamo vsak po svoji moči, kajti:

Bodimo usmiljeni, da bomo našli usmiljenje.

Razvaline tobačnega skladišča v Čirpanu

Ranjeni pod mlhim nebom

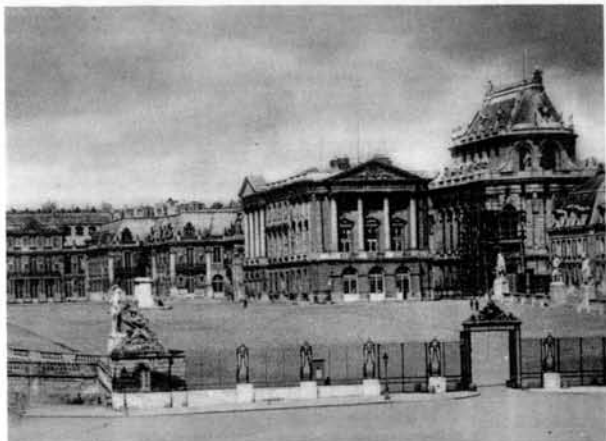

Iz strahu pred novimi potresi
prenočuje prebivalstvo na prostem.

Car Boris s princeso Evdoksijo
med ponesrečenci.

Versailles

Na levi:
**Glavni vvhod v
grad Versailles.**

Na desni:
**Fasada gradu
Versailles
iz parka.**

Versailles

Versailles je mesto, ki leži 19 km jugozapadno od Pariza in šteje 65 tisoč prebivalcev. Toda dočim je mesto samo brezpomembno, je pa po vsem svetu znan tamošnji grad nekdanjih francoskih kraljev, ki je služil od 17. stoletja dalje za vzor tudi drugim evropskim vladarjem. Že kralj Ludovik XIII. si je zgradil tu lovski gradič, a Ludovik XIV. ga je preuredil v enega najkрасnejših gradov na svetu, obdanega od čudovitih parkov, fontan, ribnikov itd. Okrog gradu je zrastle potem polagoma tudi mesto. V gradu so prebivali vsi zadnji francoski kralji, dokler ni šle revolucija prisilila Ludovika XVI., da se je preselil v Pariz. Sedaj je izpremenjena nekdanja rezidenca mogočnih kraljev v ogromni narodni zgodovinski muzej.

Grad sestoji iz treh traktov. Vso vrtno stran srednjega trakta zavzema steklena galerija, okrašena s slikami, ogledali, stebri itd. Posebno pozornost obiskovalcev vzbujajo tudi »Galerie des batailles«, kapela, gledališče i. dr. Mogočen in prelep vtis dela tudi ogromni verzajski park s svojimi cvetličnjaki, bazeni, vodometi, kipi, nasadi itd. V parku stojita tudi gradova Veliki in Mali Trianon.

Verzajski grad je bil pozorišče znamenitih zgodovinskih dogodkov. Tu je bil leta 1785. sklenjen mir med Francijo, Severno Ameriko in Anglijo, pozimi leta 1870/71. je bil tu glavni stan nemških armad in dne 18. januarja 1871 proglašen pruski kralj Viljem I. za nemškega cesarja, a 28. junija 1919 podpisan mir med Nemčijo in entento, v gradu Veliki Trianon pa dne 4. junija 1920 mir med entento in Madjarsko.

Veliki vodomet

v basenu Latone.

Na levi:

Steklena galerija

v gradu Versailles.

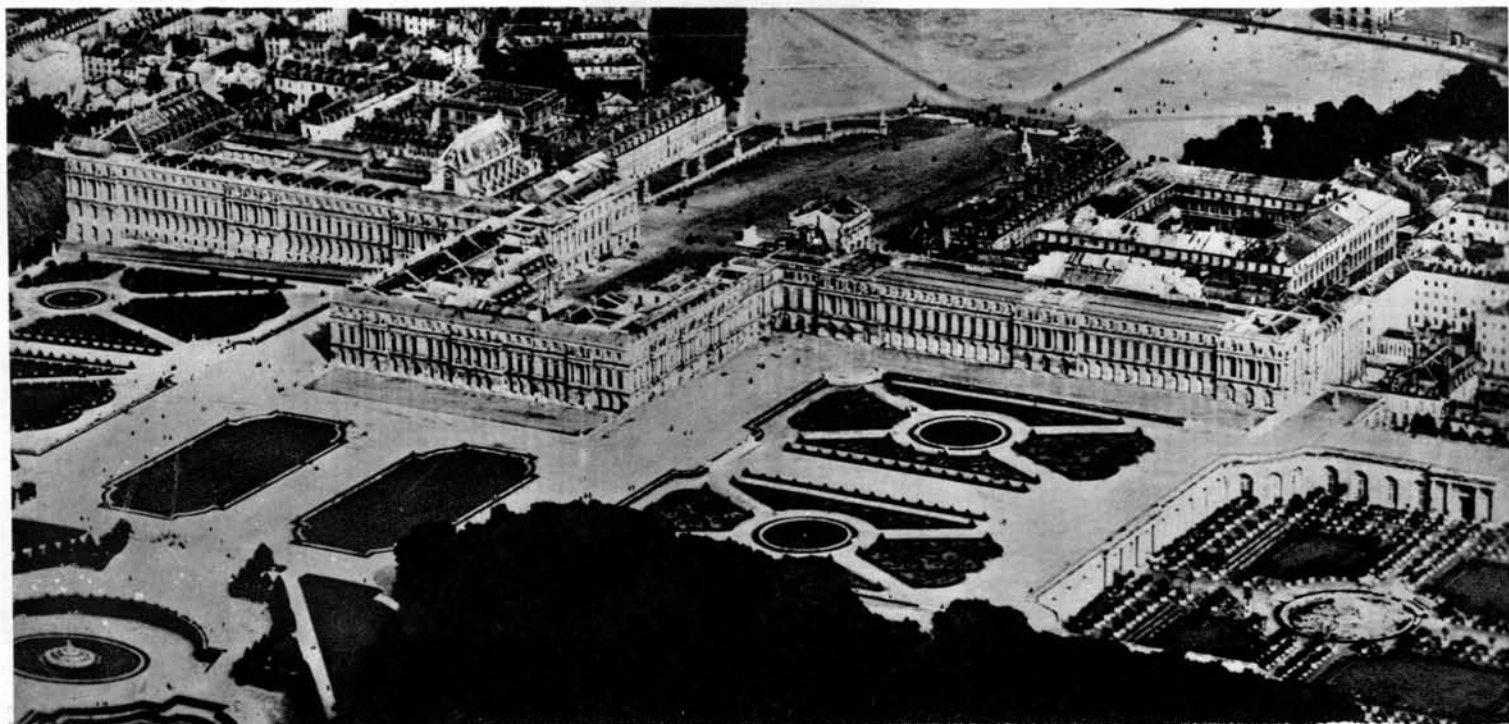
Na desni:

Perisfil v Grand Triano- nu.

Spodaj:

Pogled na ce- lokupni Grad

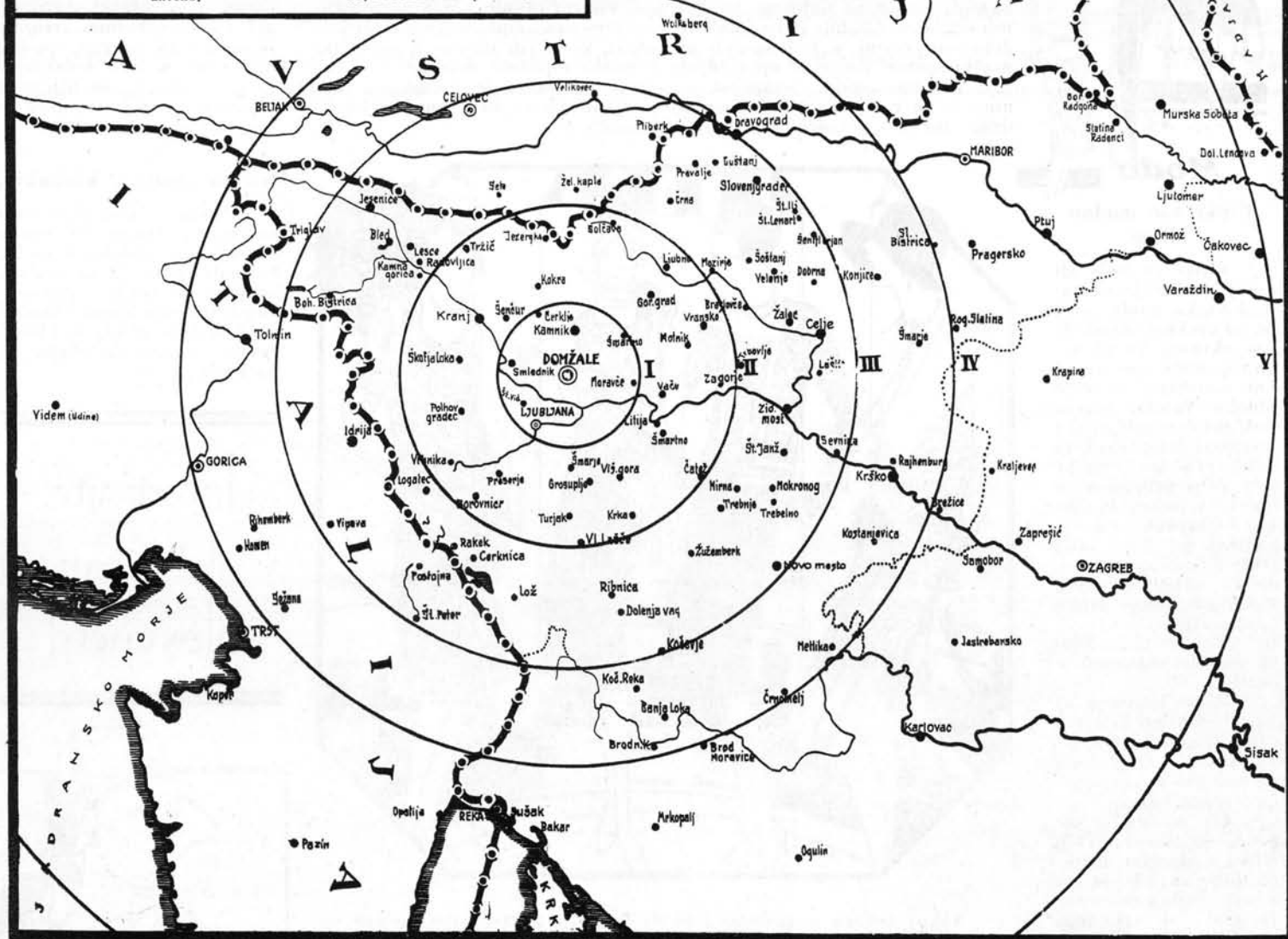
Versailles in del njego-
vega parka.

Zemljevid območja slovenske radio-oddajne postaje v Domžalah.

I. krog (polmer 15 km).
Slušalke: detektor s sobno anteno, zvočnik: 1 elektronka (audion) s sobno anteno.
II. krog (polmer 35 km).
Slušalke: detektor z visoko anteno, zvočnik: audion z visoko anteno.

III. krog (polmer 60 km).
Slušalke: dober detektor z dobro visoko anteno, zvočnik: 2 elektroni s sobno anteno.
IV. krog (polmer 80 km).
Slušalke: audion z 2 sobno anteno, zvočnik: s elektroni z visoko anteno.
V. krog (polmer 200 km).
Slušalke: audion z visoko anteno, zvočnik: kot pod IV.

Na podlagi izkušenj, dobljenih pri obratu podobnih radiooddajnih postaj, kot je nova ljubljanska, so preračunane zanjo območja, ki jih navaja zgorajšnji zemljevid. Te navedbe so le približne, a strokovnjaki upajo, da dobimo v praksi še ugodnejše številke. Seveda bo postaja glede na različnost terena segala ponekod nekoliko dlje, drugod zopet bližje, kakor je to pri vseh postajah. Konec tekočega meseca bodo vsi ti podatki že natančno ugotovljeni s poizkusi, ker prične postaja v kratkem s poizkusnimi oddajami.

Sergej Münzloff:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

1. POGLAVJE.

Kdo drugi bi si bil pričel v tej nesreči puliti lase, nemara bi bil še prišel ob pamet — a Vedeneju Saviču so samo zadržete ustnice, ko je dobil slabo sporočilo: čudno, kako se je znal mož obvladati! Prekrižal se je.

— Božja volja, kaj hočemo! — to je bilo vse, kar so od njega čuli v odgovor.

Pozneje so ga videli pomočniki, kako je stal v svoji sobi ob oknu, si stisnil rdečkasto bradico v pest in dolgo bogvekam gledal. Nikomur ni rekel, kaj ugiba. Pravili so sicer potem, da je bila cvetka na oknu, kjer je stal, kakor poškrabljen z roso. Morebiti so to res bile solze, a nikoli nihče ni videl, da bi on imel solzne oči!

Matvej Palič ga je zelo čislal in mu je veliko zaupal. Vedel je, da ne reče poslovođa niti besedice zama in varuje gospodarjev denar kakor oko v glavi.

V sobico, kjer je sedel gospodar, je vstopil nevisok in zajeten mož z rdečkasto bradico: bila mu

je klinasta z obrazom vred, kakor slikajo svetega Marka-puščavnika. Obstal je na pragu in je pogledal Matveja Paliča.

— Stopi no sem... rad bi se pomenil s teboj!... — mu je ta rekel in pokazal s kocinasto roko na stol poleg sebe.

Vedenej Savič je tiho zaprl vrata in počasi sedel, ne da bi se obotavljal ali se zahvalil za čast: videti je bilo, da je vaje te pozornosti pri gospodarju. Sedel je in roke prekrižal.

— No, menda se bomo lahko obrisali, Savič, kaj?... — je pričel Matvej Palič in je lahko potrkal s pestjo po mizi. Imel je to navado, če je postal slabe volje. No, slaba bi predla tistemu, kogar bi imel v teh pesteh! Od kraja bi tuj človek sploh ne razumel kaj pred seboj vidi na mizi; imel bi nemara to pest za dober šartelj!

— Slabo smo opravili v Irbitu,⁷ tristo pečenih!

— Dà, slab sejem smo letos imeli... — je pritrdil brezbrizno Vedenej Savič.

— Naj še tako ugibam — vse zama: v škripcih smo, denarja nam bo zmanjkalo... je nadaljeval Ananjevih: — na posodo pa ne maram prositi, nikoli si še nisem denarja izposodil...

⁷ Največji sibirski sejem.

Naš modni kofiček

Moda

Čipke kot modno blago.

Čipke so bolj ali manj poslužuje doma-lega vsaka moda, prej pa so večkrat služile le kot okrasek in jih sedanja moda spet uvaja kot material za celo obleko. Vendar ostane tudi pri tem materialu v veljavi priprostost, ki odlikuje sedanjo modo.

Zato prihajajo za obleke v poštev le čipke z majnimi vzorci; zahteva se čisto nov, izviran značaj tako v obliki kakor v snovi. Prednost imajo čipke iz materiala, ki se sve-ti; čipke iz sukanca so se morale umakniti v ozadje.

Barve so vseskozi izbrane in ne kričeče: črna, temno modra, si-va, beige; poleg tega pa tudi vse mogoče ina-čice rdeče barve.

Da se učinek po-veča, se kombinirajo čipke z drugim mate-rijalom, za kar je na izbiro obilica možnosti. Iz čipk in svilenega mezlama se dajo n. pr. ustvariti krasne večer-ne letnje obleke; čipke in georgette, china-krepp ali kreppsatin so pa kombinacije, ki so primerne tudi za po-poldanske obleke.

V najredkejših slučajih se za te kombinacije uporablja blago, ki je drugačne barve nego čipke, ker učinkuje enotnost v barvi mnogo odlično; le tod in tam je videti tudi sestave v različnih barvah: črno rožnato ali črno in belo. To so pa le izjeme, ki ne bodo prodrle.

Oblike novih modelov iz čipk so zelo različne. Kljub temu, da se zvončaste oblike, ki se vlegajo mehko in učinkujejo mladostno in ljubko, najbolj prillegajo, najdemo vendar tudi mnogo ravnih oblek in plisiranih modelov. Drobne gube sploh obvladujejo modo čipkastega materiala. Zelo svojevrstni so tudi modeli na rolant, ki so jih razstavili vsi veliki modni saloni; zanje se uporabljajo le tanke čipkaste tkanine.

Posebna modna muhavost se očituje v dejstvu, da se čipkaste tkani-ne še na razne načine preparirajo: nekaterim se daje umetni blesk, druge pa se s povoščenjem napravijo medle.

Novo kompletno obleko iz čipk predučujeta obe sred-nji sliki: na levi kot popoldanski model (z jopico), na desni (brez rokavcev) kot večerna obleka. Izdelava je enostavna: gladek zgornji del s četverkotnim izrezom in ozek trak kot pas; spodnji del (krilo) v treh volants-ih, ki so s taftom obrobjeni in plisirani. — Bolero jopica je istotako obšita s taftom.

Nekaj novega je podloga čipk iz žimnatih port, ki povzročajo, da stoje zvončaste oblike in volants-i napeto. Primer nam kaže zadnja slika v naši skupini, kjer je dana prilika za tako podlogo, ki pa ni neobhodno potrebna. Zgornji del modela je enostaven, brez vsakega okraska, označuje ga le peterokotni izrez. Dolgi, ozki rokavi so zelo priljubljeni in v toliko praktični, da je taka obleka primerna tako za večerne prireditve, kakor za popoldne.

Dražestna je obleka na prvi sliki (georgette s čipkami). Za pasom šopek drobnih cvetic, ki soglašajo z okrasjem na klobuku.

Dvojna moda v klobukih.

Moda v klobukih letos ni enotna. Dočim se nosi z enostavnimi oblekami vselej le mali, ozkokrajni klobuk odnosno slamnik, zahtevajo elegantni popoldanski modeli širokokrajne oblike iz klobučevine, fantazijske slame ali pa kombinacije.

Inserirajte v ilustriranem Slovincu!

— Saj tudi ni treba, prosim... Vedenej Savič je premaknil prste: — saj imamo dosti na dolgu. Lahko bomo kaj izterjali od dolžnikov, pa bo vse opravljeno!

— Če jim pa še ni potekel plačilni rok! Saj nima nihče denarja! — je vzkliknil Matvej Palič: — saj sem že poskušal danes, pri marsikaterem sem potrkal, pa kaj, vsi pravijo: prav radi bi plačali, a ne moremo!

— Ko bi bilo res! Samo tajijo denar... Pri vsaki hiši ga imajo zadosti...

Matvej Palič je skomizgnil z rameni: — Pa vendar ni riba, da bi ga z vršo ujel! Poglavitna reč pa je ta, da ne maram govorice. Takoj me bodo pričeli opravljati, češ da je Ananjevih v zadregi...

— Saj bi lahko stare dolžnike malo požeč-kali... Imamo take, ki že davno nimajo nobene vesti...

— Kdo pa naprimer? — je podvomil Matvej Palič. — No, recimo Vabílin... Petrá Mosejič. Od-šteli ste mu pred petnajstimi leti pet tisoč srebrnih rubljev kakor nič.⁸ Takrat se je vam priklanjal do tal in vam obljuboval vse povrniti, čimprej si bo opomogel. Kje pa so zdaj ti denarci, prosim?

— Saj sem nanj mislil... se je odzval Matvej Palič — a kje je zdaj? Izginil je kakor kafa...

— Sem že dobil sled, prosim...

— O? kje pa? — se je razvnel Ananjevih: — po kom si zvedel?

— Srečal sem včeraj dva znana kramarja iz Minusinskega. Pravila sta, da je postal Petrá Mo-sejič bogataš: prodaja na debelo živino v Irkutsko.

— Kje pa biva zdaj? V Minusinskem?

— Še bolj daleč, prosim... v Urjanhajski deželi!

— To pa je nemara tam, kjer so že Mongoli? Onstran Sajanskih gora?

— Baš tam.

— Glej ga!... to je pa daleč... Matvej Palič si je popraskal tilnik. — A pet tisoč srebrnih rubljev bi nam bilo menda zadosti, kaj?

— Še več kakor zadosti, mislim...

— Hm... a kako naj pridemo do njih? To mi dela preglavico...

— Bomo pač morali koga poslati. Morda pa čaka tudi Petrá Mosejič prilike, da bi plačal.

— Koliko dni hodá pa se šteje do tja?

— Vprašal sem one kramarje: kakih dvajset dni se nabere.

(Dalje prih.).

⁸ Srebrn rubelj je veljal $3\frac{1}{2}$ papirnatih po finančni re-formi grofa Cancrini l. 1839.